

„See on tunnustus, kui oled nii eluliselt mõjunud, et inimene ei eristagi enam näitlejat ja tema rolli.”
Armastatud Helgi Sallo vaatab aastalõpuintervjuus tagasi oma palju pakkunud elule.

Ütleme Helgi Sallo (74) ja mõtleme 1970-ndate hittlaule „Lõppenud on päevad, mil nii tihti käisid siin...”. Mõtlemine võrratule Pipi Pikksukale, esimesele Pipile lavastuses, mida suur osa LP lugejaid veel mäletab. Mõtlemine hingelisele Goldele pisarateni liigutavas muusikalis „Viuldaja katusel”, mille Georg Malvius Estonias 26 aastat tagasi lavastas. Ja muidugi mõtleme käreale, ent ausale Almale Eesti kultusseriaalis „Õnne 13”. Igal eestlasel on oma Helgi Sallo, keda ta hinges kannab.

Helgi ise on tagasihoidlikkuse musternäide. „Oi, ma ei armasta intervjuusid kohe üldse”, „Mul ei ole midagi tarka öelda”, „Ma kardan selliseid asju, sest pärast põen iga öeldud lauset!” Tuleb olla järjekindel ja kinnitada: Helgi Sallo suur austajaskond väärib lugupeetud näitleja ja laulja ütlemisi ja mõtteid. Eriti vana-aastaõhtul.

Helgi Sallo käepigistus on soe ja tugev. Ja muidugi tema naeratus! Tütar Liina Vahtrik elustas ema sooja kaubamärgi meeldejäädvalt hiljuti lõppenud paroodia saates. Otse loomulikult kohtume Estonia teatris, Helgi teises kodus. Tema garderoobi peegilalaua seisab ühe teatrisõbra aastaid tagasi saadetud südamlilik kiri, mida Helgi loeb siis, kui enesekindlus kipub kaduma. Silma rõõmustavad pildid lapselastest ja Jüri Krjukovist etenduses „Viuldaja katusel”. Helgi räägib pikalt ja hästi. Tema silmades helgib kogu vestluse vältel elurõõmus säde, mis vaheldub aeg-ajalt pisukese nostalgianoodi ja pisarakumaga. „Täitsa tore intervjuu tuli,” ütleb ta, kui diktofon pärast mõnusalt kulgenud jutuajamist kinni klõpsatab. Ja tunnistab rõõmsalt, et eelnev hirm oli olnud asjatu. Otsekohese ütlemisega Helgi suust on see väga suur ja tore kompliment.

Helgi, me peame rääkima teie tütre Liina Vahtrikust, kes end Eesti vaatajale näosaates hiilgavalt tutvustas. Kas tütre menu üllatas teid?

Saade saate haaval hakkas Liina mulle järjest enam meeldima. Tundsin, et avastan oma last täiesti uue nurga alt, ja olen pahviks löödud sellest, kui andekas laps mul on. Pärast finaalsaadet mõtlesin: oleks ta isa veel elus, võiksite teineteisel kätt suruda ja öelda: see tegu on meil hästi õnnestunud.

Nii mõtlesid paljud, kes teda selles saates nägid. Teie olete Liinat tundud 43 aastat. On ta kogu aeg olnud selline piirideta tulesäde?

Ma ei oskagi öelda, kummasse ta on läinud – kas minusse või oma isasse (Liina isa oli Estonia bariton Uno Heinapuu – I. V.). Liina juures meeldib mulle, et tal on olemas näitlejale haruldaselt vajalik omadus olla siin ja praegu, olla kohal. Kui ta lasteaias lumehelbekest mängis, siis ta tõesti uskus, et ongi sel hetkel lumehelbeke ja sajab maha. See on tema suur pluss, et ta ise nii väga usub sellesse, mida ta teeb.

Esimeses saates, kui Liina esitas Nana

Ingrid Veidenberg
ingrid.veidenberg@lehed.ee

Mouskouri „Only Love’i”, nutsin lahinal. See oli midagi nii ilusat, et tuli tuhat mõtet, missugune patuasi see on, et looja on andnud inimesele sellise häälematerjali ja voolavuse – miks ta ei laula, miks ta ei kasuta seda?! Aga see on tema elu. Kui ta leiab, et see ei ole tema kutsumus, ei saa seda talle pahaks panna.

Kuidas on kulgenud teie omavaheline kokkukasvamine? Kas on saanud rohkem nalja või on elu olnud pigem tõsine?

Kui Liina sündis, sain kahe päeva pärast 31 ja olin parajasti teatris väga hõivatud. Olen tihti mõelnud, äkki jäi tal midagi puudu, kas tegin ikka kõike õigesti. Otseselt ei ole ma julgenud seda küsida, aga olen tema intervjuudest lugenud, et ta ei tundnud lapsepõlves millestki puudust. Ta oli mul väga palju teatris kaasas, istus üleval õmblejate juures nagu hiljem lapselaps Retigi, kellest õnneks näitlejat ei tulnud.

Liina on kunagi öelnud, et ta on tänulik emale selle eest, et lasin tal kasvada. Selle üle on mul pööraselt hea meel. Olen ise ka nii mõelnud. Kuna olen tugeva karakteri ja egoga inimene, poleks ma tahtnud teda ohjes hoida, sest ta on omaette isiksus ja täiesti erakordne inimene. Lasin tal endal piire kombata. Ta ei ole näiteks minu käest kordagi vitsa saanud. Meil oli vits küll kapi otsas, aga piisas, kui mu pilk läks üles kapile ja Liina käitumine muutus kohe. Kui mõelda, milline õudne terrorist – last niimoodi hirmu all hoida! (Muheleb.) Aga ma ei mõelnud kunagi, et talle vitsa annan. Meil oli üks vanaprouast hoidja, kes küsis Liinalt, kas ema talle vahel ikka vitsa ka annab. Ja Liina vastas: „Ei, ema ei peksa mind.” „Aga kui sa sõna ei kuula ja kõvasti jonnid?” päris hoidja edasi. „Siis ema räägib minuga,” vastas Liina. „Aga kui see ei aita, siis ikka annab ju?” „Siis räägib ema minuga veel kord,” täiendas Liina. No kas saab olla oma lapselt paremat tunnustust ja kiitust!

Olete Liinaga hinge- ja mõttekaaslased?

Kindlasti. Ta on armastusest sündinud laps. See ei olnud kaalutlemine või et kogemata tuli. Meil ei olnud traditsiooniline pereelu, sest me ei olnud iga päev kolmekesi tema isaga koos. Aga kui hästi nad isaga läbi said ja kuidas isa talle lapsepõlves plaate mängitas, et laps muusikalist haridust saaks! Neil olid oma naljad. Minul oli ju ainult töö-töö! Imikuna on Liina mul siinsamas garderoobilaua maganud, aga jah, mõista ta küll ei ole andnud, et tal oleks elus millestki puudu olnud.

Kui elule tagasi vaatate, siis kas seal on olnud rohkem valu ja raskusi või helgust ja armastust?

Mulle tundub, et ma olen väga õnnelik inimene. Patt oleks nuriseda. Kui mõtled selle rännaku peale, siis mingeid halbust asju, mis on mind pööraselt õnnetuks teinud, pean lausa mõtelda punnitama! Oma vanemate lahkumine oli ehk kõige valusam. Kui ema 86-aastasena läks,

põdesin kaua, sain äkki täiskasvanuks, 61-aastaselt! Praegu olen oma suguvõsa kõige vanem liige. On küll laps ja lapselaps, aga enam ei ole ema, kelle juurde minna. Olen kohutavalt emotsionaalne inimene ja ema alati lohutas, kui mul oli mure: „Helgike, sul on õigus, see on häbematus, mida nad sinuga teevad!” Ja nüüd ei ole enam kedagi, kes seda mulle ütleks...

Olen elult saanud palju rohkem, kui oleksin osanud oodata. Mul ei olnud haridust, kui Eri Klas mu Estoniasse „West Side’i lugu” tegema kutsus ja teatri juhtkond leidis, et olen siin vajalik. Olen õppinud ainult kolm ja pool aastat teatriühingu lavakunstistuudios, aga Estonias läheb mul 52. aasta ja nad ikka hoiavad mind! No see on selline õnn, et... See on nagu teine kodu, kogu elu on siin läinud.

Hoiavad lausa nii, et annavad teile rolli suvel esietenduvaks muusikalis „Viuldaja katusel”?

Kui Georg Malvius hakkas taas „Viuldajat” tegema, siis ta soovis, et mängiksin uuesti Goldet (naispeategelane, keda Helgi Sallo mängis 26 aastat tagasi. – I. V.) Aga no kuulge, mul on juba neli Tevjet lavapartneriks olnud, ega ma mingi meesteõigija ei ole! (Naerab.) Ütlesin Malviusse, et tahaksin küll tööprotsessis osaleda, ja pakkusin, et teeksin meelsasti kosjamoor Jente rolli, kes ei pea laulma. Georg oli nõus. Goldet mängib Evelin Võigemast.

Estonia laval ei näe teid juba aastaid. Kuidas teile tundub, kas läksite õigel ajal lavalt ära?

Ega sa kõrvalt iseennast ei näe. Vahel võib tunduda, et oled veel võimeline, aga väljastpoolt vaadates võib juba olla lagunemise märke. Kes ütleb, millal on õige aeg?

Tihti peale tunnen hommikulauas, et Uno istub mu vastas, kuigi kui käe välja sirutan, pole teda seal.

Minul vedas, mulle tuli 19 aastat tagasi Dolly roll muusikalis „Hallo, Dolly”. See oli lahkumiseks superroll. Sellega lõpetasin Estonias oma näitlejakarjääri. Tulid veel mõned väikesed osad ja mõistsin, et kui olen lavastajale vajalik ka väikeses rollis, võtan selle hea meelega vastu. Siis hakkas Vana Baskini Teater mulle rolle pakkuma, neid on mul seal olnud juba seitse. Kõik on läinud oma normaalsest rada. Ja et ma siia majja näitejuhiks jäin, on tänu Neeme Kuningale, kes lavastas linnahallis „West Side’i lugu” ja kutsus mind enda kõrvale näitejuhiks. Avastasin, et mulle pööraselt meeldib see töö – rollide kallal nokitsemine.

Milles teie näitejuhitöö seisneb?

Iga lavastaja ja iga näitlejaga on see erinev. Minu töö on aidata näitlejat, kui ta on oma rolliga kivi taga kinni. Mina viin ellu seda, mida lavastaja on ette näinud. Pean leidma näitlejaga koos võtme, et lavastaja tahe jõuaks lavale.

Kas näitate siis näitlejale ette, kuidas peaks tegema?

Ei, ettenäitamist ma ei talu. Me räägime. Inimesel on mõistus ja kõnevõime, mina olen talle nagu silmad ja kõrvad. Paljud näitlejad tahavad rääkida. Hakka me koos otsima, mis väljendusvahendites viltu läheb, et lavastaja ei saa aru, mida ta rolli üles ehitades teeb. See on peen töö inimpsüühikaga. Näitlejad on emotsio-

naalsed inimesed. Muidu ei saaks ju lavale minnagi – kes neid kuivikuid seal vaadata tahab! Igaühele sobib erinev lähenemine. Mõnele võid prauhti oma mõtte pähe panna, mõnele lähened ümber nurga. Pööraselt huvitav! Ja milline õndsus on see, kui saad aru, et inimene on künka tagant ära pääsenud, oled seda inimest aidanud. Hästi tore töö!

Oli see avastus, et teis voolab ka pedagoogivõrd?

See oli mulle üllatus. Kui Liina tegi NO-teatris „Savisaare” etendust, helistas ta mulle esimest korda elus sooviga, kas saaksin teda natuke aidata. Saime kokku ja tegime tunde aega tööd. Need harjutused, mida talle näitasin, panid ta mõistma, et laulmine on ainult õige sisse- ja väljahingamine. Siis taipasin: ära sa ütles, mingi pedagoogipisik minus ikka on. Aga eluilmas ei saaks ma teatrikoolis sellist ametit pidada, sest ma kardan vastutust. Äkki ma ei näe inimeses peituvat kohe ära ja tõstan ta kõrvale, aga inime- ne avaneb alles viie-kuue aasta pärast? Kuidas võtan endale vastutuse öelda: vali omale teine elukutse? Seda ma ei julge.

Kas olete näitejuhitöös vahel kohanud ka andetust? Et sealt, kus ei ole, ei olegi midagi võtta?

Vaat seda ei ole ma märganud. Vahel mõtlen küll, miks inimesed nii vähe mõtlevad. Ma ei tunne nooti, pole kunagi noodist laulnud, aga ma näen, kus läheb kõrge- maks, kus madalamaks, ja olen ära õppinud märksõnad, mis autorid on nootide peale kirjutanud. Vahel mõtlengi: miks laulja laulab pinna pealt, miks ta ei lähe nootide taha, kui helilooja on kirjutanud peale *piano*? Miks ta ei mõtle, miks helilooja on seda teinud, see on ju juba pool rollilahendust? Laval samamoodi: liht-

salt luristame laused läbi, aga ei kuula ega kuule, mida ja kuidas partner räägib. Ants Lauter ütles väga tabavalt: „Tihti- peale pole sõnad inimestele mitte mõtete väljendamiseks, vaid nende varjamiseks.” See mulle meeldib. Kui olen laval, kat- sun kuulata ja kuulda partnerit: mida ta praegu mõtles, kui nii ütles? Pean leid- ma oma töös mooduse äratada inimeses fantaasia, et ta hakkaks laval mõtlema. Oma suureks rõõmuks olen saanud kolleegidelt kiidusõnu selle eest, et olen nii mõnegi mõtlema pannud. Kuidas laul- da näiteks *piano*’t nii, et lühtrid laes väri- sevad? Vaat see on huvitav! Näitlejatöö on ääretult põnev ja mind solvab, kui mõni näitleja läheb poliitikasse või riigikogusse ja siis öeldakse, et näe, tolad tulevad. Siis mõtlen: kuulge, inimesed, kes on veel parem küsimuste esitaja, analüüsija ja tagapõhjude uurija kui näitleja! Töö, mida nad oma rollidega teevad, on õpetanud sõnade tagant lugema. Poliiti- kas on seda just puudu.

Teie puhul ei saa üle ega ümber Alma rollist „Õnne 13-s”. Meie lehe intervjuus ütles Anne Veesaar, et elu Õnne-Marena on hakanud teda segama. Kuidas on teiega?

See on ju kõigest roll. Mul sellist probleemi ei ole. See, kui mulle muid rolle ei pakuta, on ikka minus kinni. Meie elu- kutse õnnetus on, et sõltume lavastajast – kas ta näeb sind selles rollis või mitte.